

Atsinaujinančios energetikos naujienos

2024 M. APŽVALGA

Gaminantys vartotojai – svarbus faktorius didinant energetinę nepriklausomybę

Pastaraisiais metais matome sparčiai augantį susidomėjimą atsinaujinančia energetika – vis daugiau žmonių bei verslų pasirenka tapti gaminančiais vartotojais (GV). Jų gretos jau išsiplėtė iki 130 tūkst. ir kiekvieną mėnesį pasipildo dar maždaug 3 tūkst. ESO klientų.

Per 2024 metus gaminančių vartotojų skaičius į viršų šoko 40 proc., o į tinklą GV sugeneravo beveik 2 kartus daugiau elektros energijos nei 2023-aisiais. Tokiu greičiu judant į priekį, Vyriausybės numatyta tikslą – iki 2028 m. pasiekti 200 tūkst. GV – galime įgyvendinti ir anksčiau.

Be abejo, tapti gaminančiu vartotoju privačius ir verslo klientus pirmiausia motyvuoja noras susimąžinti sąskaitas už energiją, ypač įvertinus tai, kad šiuo metu investicijos į nuosavą elektrinę su valstybės paskata atsiperka per rekordiškai trumpą laiką. Tačiau kiekvienas gaminantis vartotojas prisideda ir prie bendrų šalies tikslų – iškastinio kuro mažinimo, tinklo decentralizavimo, didesnės energetinės nepriklausomybės užtikrinimo.

Gaminančių vartotojų plėtra prisideda prie konkurencingų elektros kainų formavimosi, nes esant didesnei vietos

gamybai, mažėja poreikis pirkti elektrą biržoje. Be to, norint tapti gaminančiu vartotoju, nebūtina įsirengti saulės elektrinės ant nuosavo stogo – galima įsigyti jos dalį nutolusiame saulės parke ir pagamintą energiją naudoti savo objekte. 2021–2024 m. saulės ir vėjo elektrinių generacijos padidėjimas 1 proc. didmeninės elektros kainą mažino 0,1–0,3 procento. Žiūrint į mažmenines kainas, siūlomų elektros fiksuotos kainos planų vidutiniai tarifai pernai, palyginti su 2023 m., sumažėjo 5 procentais.

Valstybė ne tik padeda žmonėms įsirengti saulės elektrines, bet kartu siūlo raktą į maksimalią energetinę autonomiją – kompensuoja dalį išlaidų už elektros energijos kaupiklius (EEK), šiuo metu kaip tik planuojama paskelbti naujus 15 mln. eurų vertės paramos kvietimus šioms įrenginiams įsigyti. Su EEK sistema gyventojai gali maksimaliai išnaudoti saulės elektrinės potencialą, taip pat ją įsirengti tais atvejais, kai generacija į tinklą pareikalautų pernelyg didelių investicijų.

Energetinė nepriklausomybė vis lengviau pasiekama – o tai reiškia ne tik mažesnes sąskaitas už elektrą, tinklo decentralizaciją, bet ir tvaresnę ateitį mums visiems.

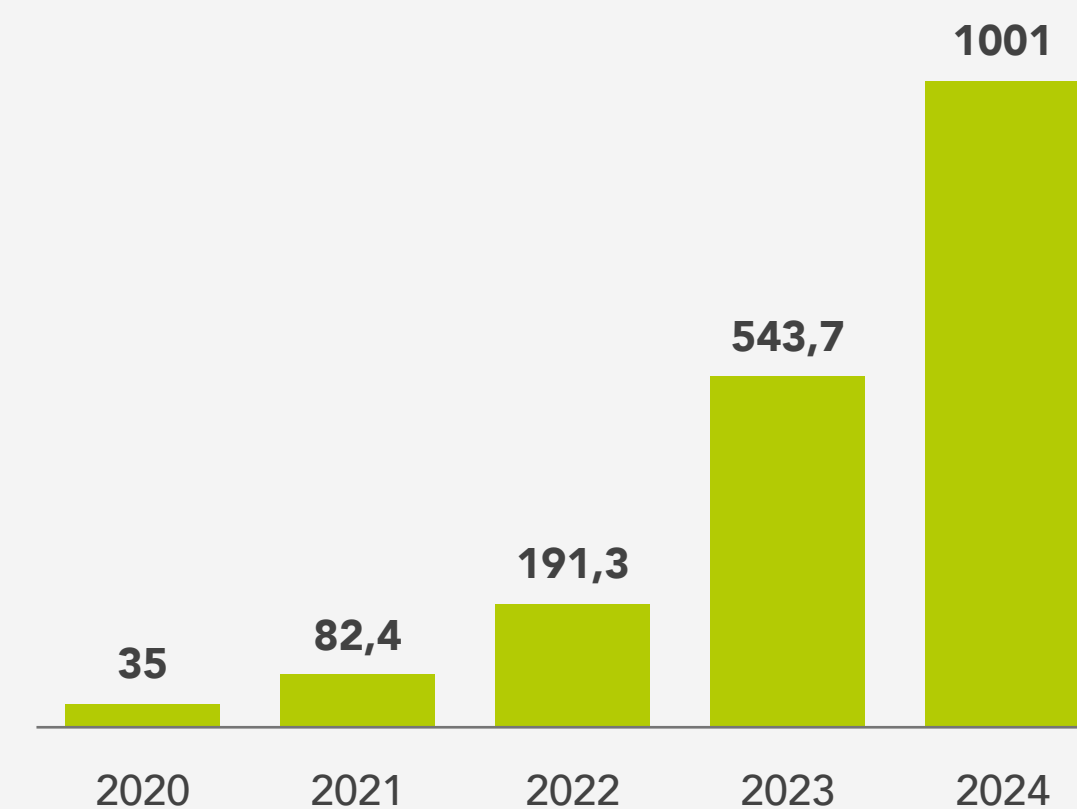

Tinklų vystymo tarnybos vadovas
Ovidijus Martinonis

GV elektrinių generacija ESO tinkle

GWh

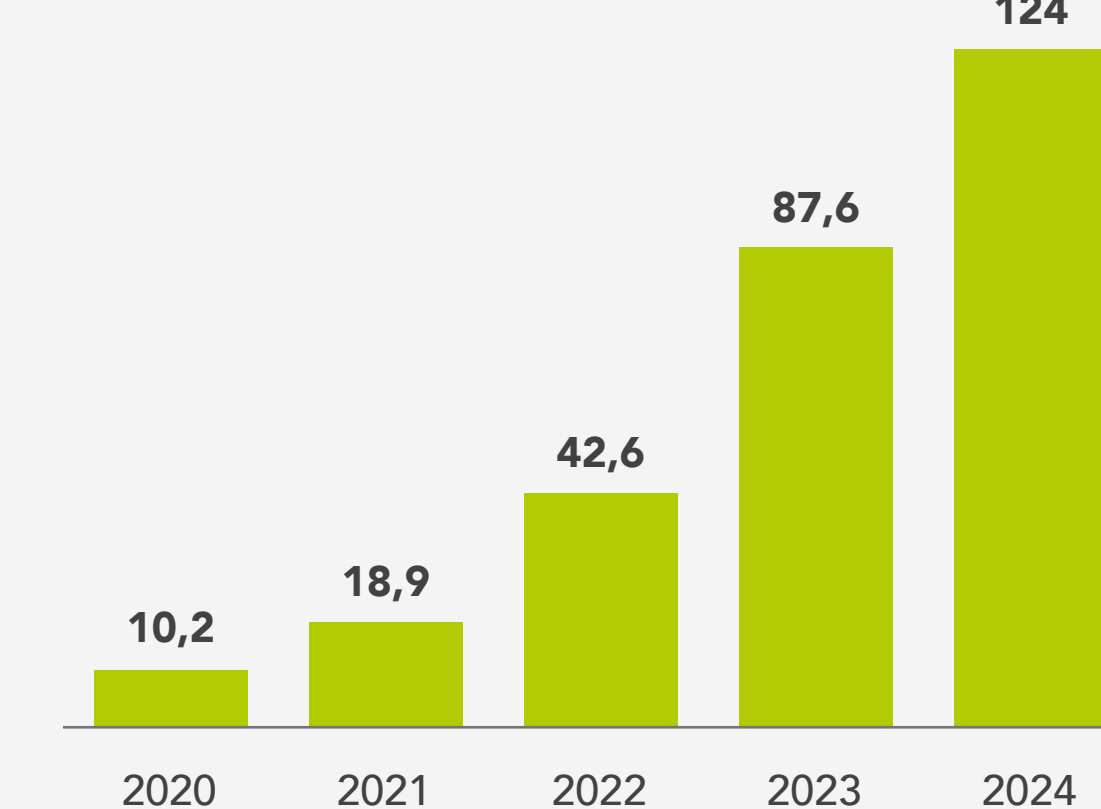

Per 2024 m. GV elektrinės ESO tinkle sugeneravo beveik 2 kartus daugiau elektros energijos nei per 2023 m. ir 5 kartus daugiau nei per 2022 m.

Lietuvos energetikos agentūros duomenimis, vidutiniškai vienas namų ūkis Lietuvoje per metus suvartoja 1932 kWh.

Gaminančių vartotojų skaičiaus dinamika

tūkst.

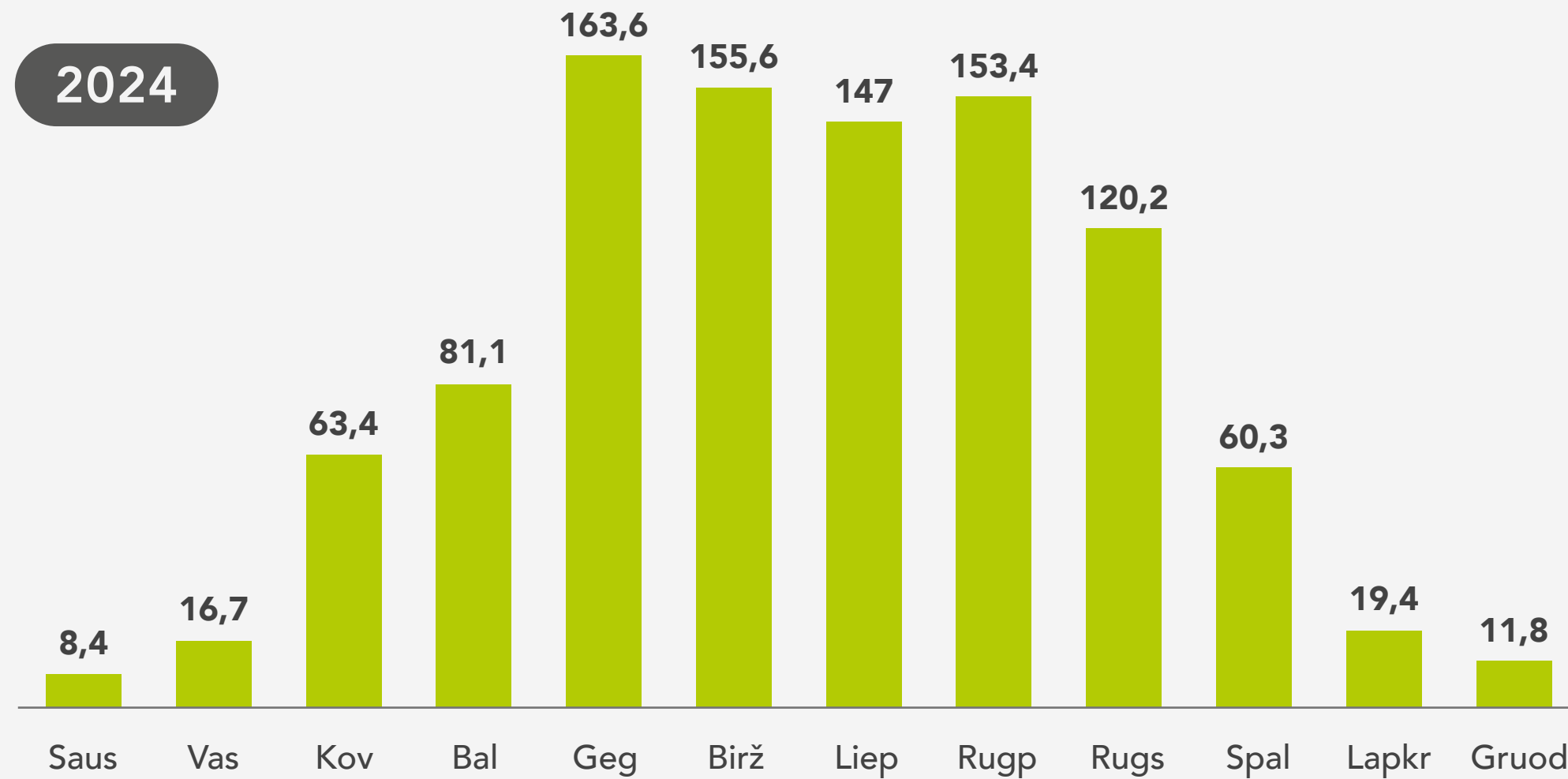
1001 GWh energijos užtektų aprūpinti apie 518 tūkst. šeimų visiems metams – beveik visų penkių Lietuvos didmiesčių gyventojus.

Privatūs vartotojai Lietuvoje suvartoja maždaug 28 proc. visos elektros energijos.

GV elektrinių generacija ESO tinkle

GWh

2024

Saulėtų valandų skaičius

1942 val.

2024 m.

1931 val.

2023 m.

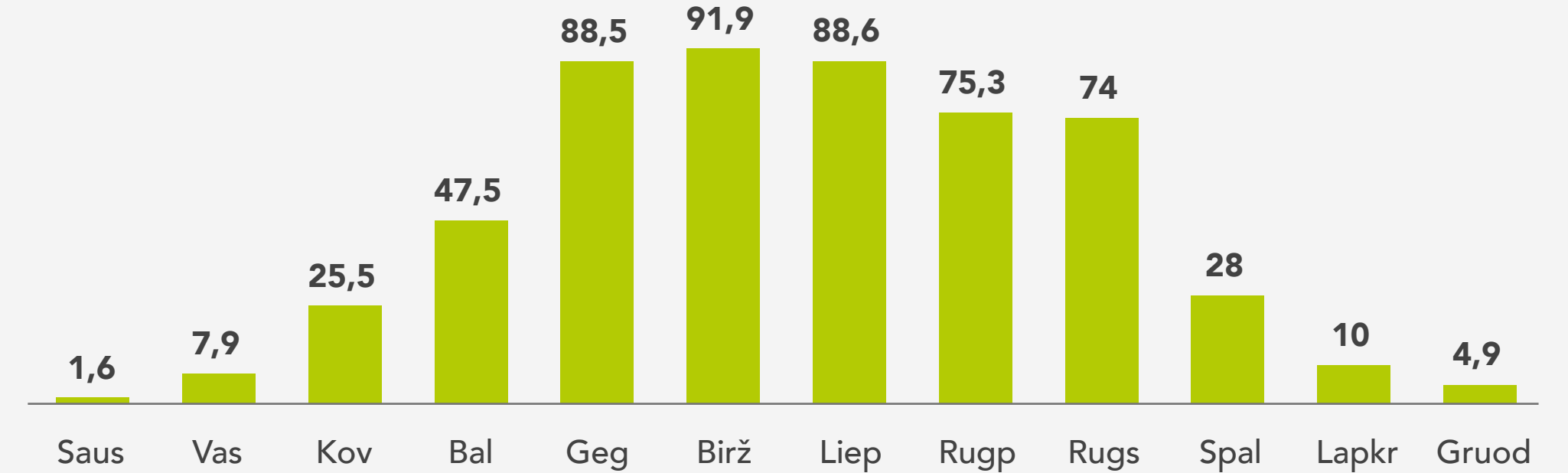
1917 val.

Standartinė klimato norma

GV elektrinių generacija ESO tinkle

GWh

2023

⚡ Per metus pagaminta **1001 GWh** energijos.

⚡ Palyginti su 2023 m., generacija 2024 m. išaugo **84 proc.**

⚡ Daugiausiai – **163,6 GWh** – pagaminta **gegužės mėnesį**.

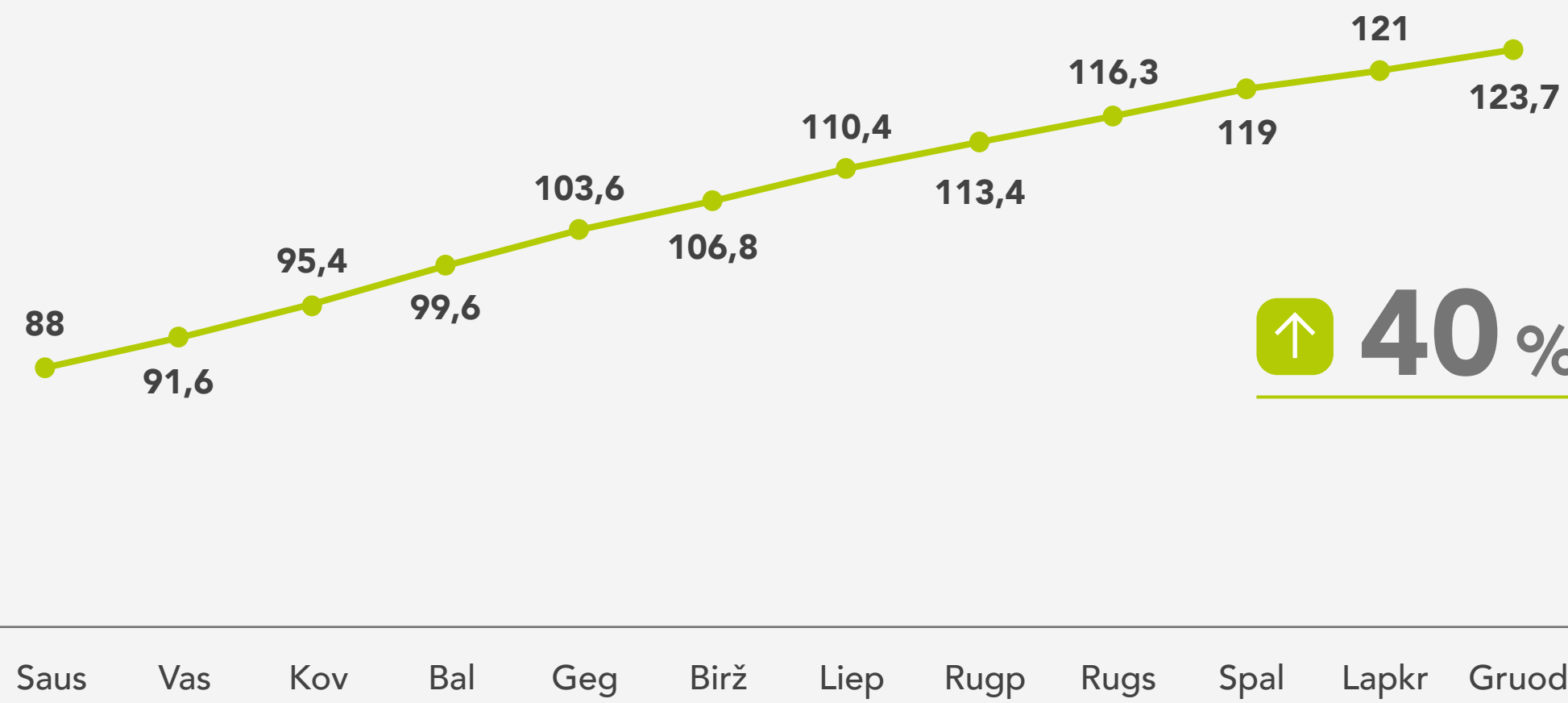
⚡ Per metus pagaminta **543,7 GWh** energijos.

⚡ Palyginti su 2022 m., generacija 2023 m. išaugo **184 proc.**

⚡ Daugiausiai – **91,9 GWh** – pagaminta **birželio mėnesį**.

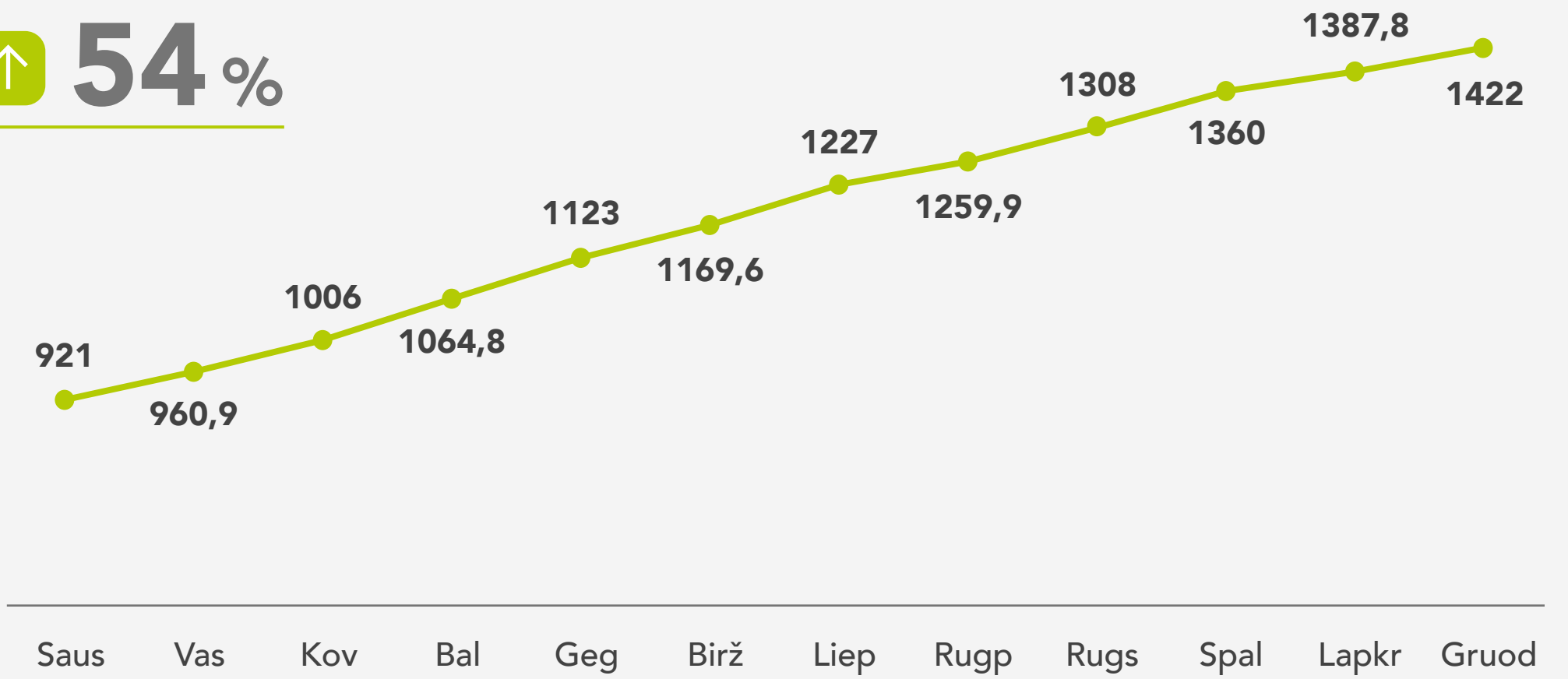
Gaminančių vartotojų skaičiaus dinamika tūkst.

2024

Leistinos generuoti galios augimas MW

↑ 54%

Vidutiniškai per mėnesį prijungiama **3 tūkst.** naujų GV.

Daugiausiai naujų GV prijungta **kovą** – **4,2 tūkst.**

Per metus GV skaičius augo **40 proc.**

Privačių klientų elektrinės vidutinė galia – **9,4 kW.**

Verslo klientų elektrinės vidutinė galia – **66,5 kW.**

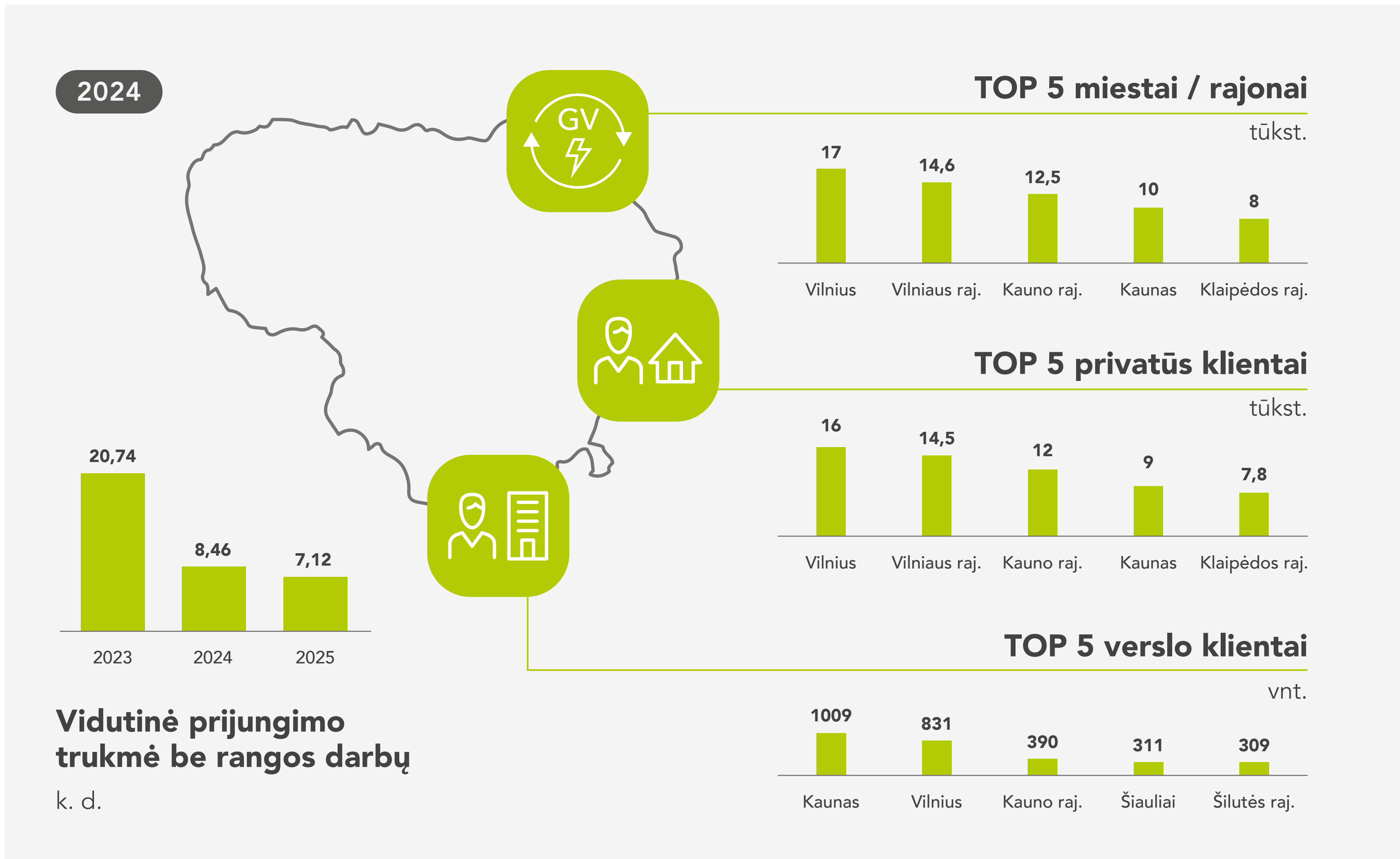
Visų GV leistina generuoti galia per metus augo **54 proc.**

Gaminančių vartotojų geografinis pasiskirstymas

Daugiausiai gaminančių vartotojų yra sostinės regione: Vilniaus mieste ir rajone nuosavų saulės elektrinių pagamintą energiją vartoja per 30 tūkst. klientų. Verslo klientai daugiau koncentruojasi Kaune – mieste ir rajone iš viso prijungta apie 1,4 tūkst. klientų.

Saulės elektrinių prijungimo greitis

Saulės elektrinių prijungimo terminas per porą metų sutrumpėjo beveik 3 kartus – šiuo metu saulės elektrinę, neskaičiuojant rangos darbų, galima prijungti vidutiniškai per 7 kalendorines dienas. 2024 m. rekordas – saulės elektrinė buvo prijungta vos per 3 dienas.

Saulės energija be nuosavo stogo: kaip tapti nutolusiu gaminančiu vartotoju?

Norint tapti gaminančiu vartotoju nėra būtina įsirengti saulės elektrinę ant nuosavo stogo – galima ją įsigyti nutolusiame parke, o pagamintą energiją vartoti savo objekte. Beje, įsigyjant saulės elektrinę nutolusiame parke irgi galima pasinaudoti valstybės parama, taigi jungtis į gaminančių vartotojų gretas sąlygos sudaromos ir daugiabučių gyventojams ar saulės elektrinės negalintiems įsirengti dėl stogo konstrukcijos ypatybių, netinkamos geografinės orientacijos ir pan.

2025 m. vasario mėnesio duomenimis, iš maždaug **128 tūkst.** gaminančių vartotojų **41 tūkst.** buvo nutolę gaminantys vartotojai.

Elektros energijos kaupiklis (EEK): raktas į energetinę nepriklausomybę

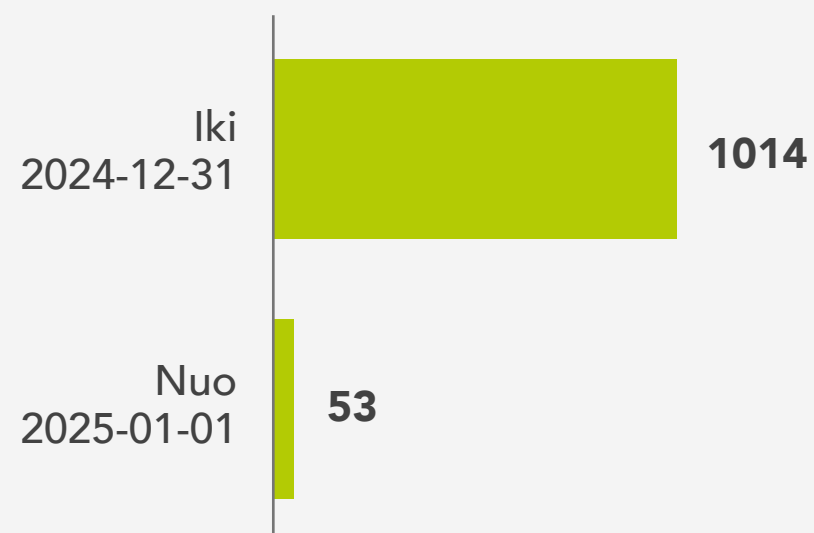
Skaičiuojama, kad 5000 kWh elektros energijos per metus suvartojantis namų ūkis, įsirengęs 10 kW galios saulės elektrinę, vidutiniškai pajėgus suvartoti iki 35 proc. dienos metu gaminamos elektros energijos. Įsirengus EEK su 7,5 kWh naudinga talpa, energetinis autonomiškumas padidėja iki 71 proc.

Kaupiklis taip pat leidžia įsirengti saulės elektrinę tais atvejais, kai generacija į tinklą yra ekonomiškai neefektyvi arba reikalaujanti neatsiperkančių investicijų. Įsirengus kaupiklį perteklinė energija sukaupiama ir vartojama, kai atsiranda poreikis, ir tam nereikia tinklo rekonstrukcijos leistinais generuoti galiai pasididinti.

Su EEK saulės elektrinės potencialas yra išnaudojamas maksimaliai – kadangi perteklinė energija kaupiama, o ne tiekama į tinklą, nereikia mokėti pasinaudojimo tinklais mokesčio. Priklausomai nuo įrangos tipo, elektros energijos kaupiklis gali namus aprūpinti elektra ir esant tiekimo sutrikimams, pvz., stichijos metu.

Deklaruotų elektros energijos kaupiklių skaičius

vnt.

Privačių ir verslo klientų deklaruotų EEK vidutinė talpa siekia **16,6 kWh**.

Mažiausia deklaruoto EEK talpa – **3 kWh**, didžiausia – **161 kWh**.

Mažiausia kaupiklio įrengtoji galia siekia **1,48 kW (privatus GV)**, o didžiausia – **100 kW (verslo GV)**.

GV skaičiaus augimas: asmeninė nauda tampa verte visiems

- ⚡ Lietuvoje jau turime daugiau kaip 130 tūkst. gaminančių vartotojų ir jų gretos per 2024 m. išaugo 40 proc.
- ⚡ Pernai GV į tinklą sugeneravo virš 1000 GWh energijos – beveik 2 kartus daugiau nei 2023 m.
- ⚡ Esant spartiems augimo tempams, Vyriausybės numatytą tikslą iki 2028 m. turėti 200 tūkst. GV galime pasiekti ir anksčiau.
- ⚡ Kiekvienas GV prisideda prie iškastinio kuro mažinimo, tinklo decentralizacijos, didesnio energetinio saugumo.

- ⚡ Dėl išvardytų priežasčių valstybė skatina atsinaujinančios energetikos plėtrą ir gyventojams bei verslui sudaro palankias sąlygas tapti gaminančiais vartotojais.
- ⚡ Tapti gaminančiu vartotoju kelias atviras kiekvienam ESO klientui: nesant galimybės įsirengti nuosavą stogo elektrinę, yra alternatyva įsigyti elektrinę saulės parke – tapti nutolusiu gaminančiu vartotoju.
- ⚡ Elektrinė nutolusiame parke – sprendimas ne tik butų, bet ir namų savininkams, jei dėl skirtingų aplinkybių nėra galimybių įsirengti elektrinę ant stogo ar tiesiog norima gamintis energiją be papildomų rūpesčių dėl saulės elektrinės įrangos ir priežiūros.

- ⚡ Tam, kad saulės elektrinės potencialas būtų išnaudotas maksimaliai, vartotojams sudaromos palankios sąlygos pasinaudojant valstybės parama įsirengti elektros energijos kaupiklius.
- ⚡ Elektros energijos kaupiklis namų ūkio energetinį autonomiškumą padidina daugiau nei trečdaliu.
- ⚡ GV generacijos šuoliai kelia papildomų iššūkių elektros sistemos gamybos ir vartojimo subalansavimui, todėl ateityje reikės papildomų investicijų į tinklo valdymo sprendimus.

Valstybė kiekvienam sudaro palankias sąlygas tapti gaminančiu vartotoju!